

Nieuwsberichten uit Den Haag en Brussel
- voor intern gebruik -

Onderdeel: Nieuwsbericht uit departementaal Den Haag

Datum: Nr 15, Week 48, 2012

Van:

5.1.2e

Tel.nr.:

Email:

5.1.2e @snn.eu

Intro

Ik sprak deze week met:

1. 5.1.2e Beiden directeur binnen DG cultuur en mediabeleid. **verslag volgt**
2. 5.1.2e hoofd van de afdeling gebieden binnen de directie Projecten en gebieden, Min I&M.
3. 5.1.2e. Hij is themacoördinator gasmarkt en gasrotonde, Ministerie EZ

Het was verder de tweede week van de gevangnissen. Woensdag was veel personeel afgereisd naar Den Haag waar de begroting van Justitie op de agenda stond. Donderdag liet Staatsecretaris Teeven weten dat hij bij de plannen rekening zal houden met de krimp en de arbeidsmarktsituatie in het Noorden. "We gaan er met verstand naar kijken". In april zien we verder, en tussentijds zullen we natuurlijk bezien of er meer informatie beschikbaar komt waar we op kunnen reageren.

5.1.2e en ik waren in het provinciehuis van Groningen om medewerkers te vertellen over onze werkzaamheden en over hoe we betekenisvol kunnen zijn voor de dossiers die in het Noorden spelen. Een vergelijkbare bijeenkomst had ik een dag later in het Provinciehuis in Assen waarbij we onder leiding van 5.1.2e 5.1.2e een reeks dossiers staccato bekeken op mogelijke lobbyactiviteiten. Dit soort bijeenkomsten dragen hopelijk bij aan de zichtbaarheid van de SNN lobbyisten. Die zichtbaarheid is geen doel maar een noodzakelijke voorwaarde om meer vraaggericht voor het noorden aan de slag te kunnen gaan.

5.1.2e en ondergetekende hebben vrijdag met 8 kandidaten gesproken voor 2 vacatures (ondersteuning lobbyisten en ondersteuning bestuurszaken). Maandag zullen we iedereen bellen en 2 dames (en onszelf) weer een beetje gelukkiger maken. We hopen dat ze snel kunnen starten en er mede voor kunnen zorgen dat we vanaf de jaarwisseling een steeds professionelere nieuwsbrief kunnen samenstellen en verspreiden.

ad 2. Gesprek met 5.1.2e hoofd afdeling gebieden directie "Projecten en Gebieden"

- Noord Nederland beschikt met het Waddenfonds en het RSP als enig landsdeel over 2 landsdelige fondsen.
- Het Waddenfonds is gedecentraliseerd. Het Noorden zit zelf aan de knoppen om het risico te beheersen dat het Waddenfonds ooit weer gecentraliseerd zou worden.
- De betrokkenheid van I&M met het Noorden beperkt zich tot de natte onderwerpen zoals het Deltaprogramma. Het Noorden kan mogelijk op sommige deelprogramma beter betrokken raken.

De directie is onderdeel van het DG Ruimte en Water en vervult een I&M-brede schakelrol vanuit de diverse directoraten met de verschillende landsdelen. Zo worden de BO's rond het Mirt vanuit deze directie gecoördineerd. Zie o.a. een eerdere nieuwsbrief met gespreksverslag met 5.1.2e, de directeur van deze directie. En zie wederom [deze link naar introdossier I&M](#).

Met 5.1.2e sprak ik ondermeer over het **Waddenzeebeleid** en het **Deltaprogramma**. De afspraak met 5.1.2e was op zeer korte termijn gemaakt

waardoor ik vooraf geen input kon vragen en krijgen vanuit het Noorden. 5.1.2e geeft, net als 5.1.2e (zie verslag vorige nieuwsbrief), aan dat vanuit I&M de beleidsmatige betrokkenheid met het Noorden beperkt is. De bereikbaarheidsopgaven zijn via het RSP meerjarig "geregeld" en het Waddenzeebeleid is ook min of meer gestabiliseerd. Wat deze twee onderwerpen aangaat bevindt het Noorden zich overigens wel in een unieke positie doordat het over twee geldpotten beschikt om de betreffende opgaven te realiseren! De betrokkenheid vanuit I&M met het Noorden beperkt zich steeds meer tot de "Natte thema's" zoals het Deltaprogramma en het Waddenzeebeleid. Er zijn natuurlijk ook nog de thema's krimp en energie maar daarvoor ligt de primaire betrokkenheid meer bij BZK of EZ. 5.1.2e wijst ook op de recente PBL studie waarin het Noorden mager scoort qua impact van de topsectoren.

Waddenzeebeleid. Als gezegd spelen hier geen serieuze discussies meer. Het gebied blijft wel van nationaal belang maar de rijksbetrokkenheid spitst zich toe op beheersmatige kwesties. Die worden in Noord Nederland vanuit RWS behartigd door 5.1.2e 5.1.2e (directeur water en scheepvaart bij RWS-Nrd). Zo was 5.1.2e betrokken bij de ondertekening van het convenant over ecologie en economie in balans in de Eemsdelta. De afstand tussen de beleidskern en de uitvoeringsorganisatie RWS bij dit soort initiatieven is soms nog groot en mag intern versoepeld worden. Verder is het Waddenfonds gedecentraliseerd en is het niet (meer) aan de Minister om een oordeel te hebben over keuzes in de aanwending van het geld. Over de besteding van het geld is een bestuursakkoord gesloten en de wet waddenfonds zal worden ingetrokken (dit is nog niet geregeld). De afspraken in het bestuursakkoord over de inzet van het geld sluiten aan op hetgeen eerder in de wet was geregeld. Zolang allen zich houden aan de uitvoering van het akkoord blijft de Minister op grote afstand. Tegelijk sluit 5.1.2e niet uit dat de Minister dit dossier in de toekomst ongewild toch weer "naar zich toe krijgt geschoven". Zo kunnen zich de volgende risico's voordoen.

- Het waddenfonds wordt via het provinciefonds aan Friesland overgemaakt. Er ligt een bestuursakkoord waarin geregeld is dat de middelen niet aan andere zaken dan de doelen van het Waddenfonds besteedt mogen worden. Met BZK wordt op dit moment bekeken of dit voldoende geborgd is. Mochten er mogelijkheden ontstaan dat middelen ook aan andere zaken uitgegeven kunnen worden dan kan dit leiden tot politieke aandacht.
- De initiatieven die voor een fondsbijdrage in aanmerking komen moeten wel effectief zijn. Dat blijkt in de praktijk (afgelopen jaren) best lastig. Een recent rapport van de rekenkamer is kritisch. Het is goed dat de provincies nu themaregisseurs inzetten om goede projecten te begeleiden, maar eea is niet zonder risico. Ook via die weg kunnen er vragen komen over de aanwending van het geld in deze tijd van grote schaarste aan geld.

5.1.2e vertrouwt uiteraard op een zorgvuldig beheer van het gedecentraliseerde fonds en hoopt dat dit soort risico's worden voorkomen. Het Noorden kan die risico's zelf in belangrijke mate beheersen. Binnen de directie is er ook vrijwel geen personele inzet meer beschikbaar voor de Wadden.

Deltaprogramma. Er lopen grofweg twee lijnen. De ene is gericht op de droge voeten op korte-middellange termijn via het Hoogwaterbeschermingsprogramma (voldoen de dijken aan alle huidige eisen) en de tweede lijn richt zich op de (middel-) en mn lange termijn en heeft een breder bereik dan alleen droge voeten. De tweede lijn kent een aantal deelprogramma's waarvan enkele ook relevant zijn voor Noord Nederland. Mogelijk kan de betrokkenheid vanuit het Noorden beter vorm krijgen. De voor het Noorden relevante programma's zijn het gebiedsprogramma IJsselmeer (gaat over zoetwaterpeilbeheer) en de drie generieke programma's "veiligheid", "Zoet water" en "nieuwbouw en herstructurering". Dit laatste programma gaat over de adaptatieopgave over hoe Nederland kan/moet anticiperen op de klimaatverandering. Voor elk van deze programma's zijn er sturgroepen. Er wordt nu gewerkt aan Mirt-onderzoeken die moeten leiden tot meer specifieke verkenningen en voorkeursstrategieën en -varianten. Het is in deze deelprogramma's dat de kwesties aan

de orde komen zoals de zorg voor de dijken langs het Eemskanaal en andere "provinciale dijken" gelet op de veiligheidsrisico's achter die dijken (gasinstallaties etc). Ik wees erop dat de bijna dijkdoorbraak bij Woltersum tot gevolg had kunnen hebben dat we enige tijd zonder gas hadden gezeten in delen van west Europa. De zorg voor deze dijken kan niet alleen door de provincies en waterschappen worden opgebracht. **5.1.2e** kent dit probleem en wijst erop dat de genoemde deelprogramma's moeten bijdragen tot aanvullend beleid. Laat het weten als het Noorden niet goed is betrokken bij deze deelprogramma's.

Vragen/adviezen aan/via de provinciale en gemeentelijke SNN-contactpersonen

- *Zijn we goed aangesloten op de genoemde deelprogramma's van het Deltaprogramma?*
- *Herkennen we de risico's rond het waddenfonds zoals **5.1.2e** die ziet ??*

Ad 3. **5.1.2e, themacoördinator gasmarkt en gasrotonde bij de directie Energiemarkt. Ministerie van EZ**

- Gasmarktontwikkelingen en gasprijzen zijn onvoorspelbaar
- Gas is belangrijk als een schone transitiebrandstof naar een duurzame energietoekomst.
- Het Noorden kan meer bijdragen aan het gasbeleid en de gasrotondestrategie

5.1.2e was eerder ondermeer werkzaam bij V&W (vervoerbeleid en telecombeleid) en vervult sinds 2009 als themacoördinator een spilfunctie in het gasbeleid. Bij EZ wordt bij diverse directies gewerkt met een ordening naar thema's ipv afdelingen die op jaarbasis flexibel bemenst worden. Binnen de directie Energiemarkt worden 9 inhoudelijke thema's onderscheiden waarvan het thema "gasmarkt en -rotonde" (ca 4 fte) er dus 1 van is. Nadat **5.1.2e** me eerst een introductie gaf over het belang van gas voor NL, kwamen we te spreken over de betekenis van de Gasrotondestrategie voor het noorden en de mogelijke bijdragen die bestuurlijk Noord Nederland verder kan geven.

Voor de leken op energiegebied eerst enkele noemenswaardigheden. Zo wijst **5.1.2e** erop dat er wereldwijd weinig landen zijn die zoveel gas gebruiken als NL. Van de huishoudens is 97 % aangesloten op het gasnetwerk en van de grote industrie is 80% procent afhankelijk van gas is voor haar productieprocessen. 60% van de elektriciteit wordt met gas opgewekt. Ons land exporteert zo'n 40 % van onze gasvoorraad naar het buitenland hetgeen een aardige inkomstenbron oplevert.

Doordat gas steeds meer een commodity is neemt ook de onvoorspelbaarheid rond de gasmarktontwikkelingen en de gasprijs toe. Met de Europese gas crises was in de periode van 2006 tot 2009 sprake van een grote schaarste aan gas en was de prijs erg hoog. Hierdoor kwam het onderwerp gasvoorzieningszekerheid hoog op de Europese en nationale agenda's te staan. In tegenstelling tot die tijd is er nu sprake van overaanbod aan gas.

Als gevolg van een steeds toenemende aandacht voor gasvoorzieningszekerheid zijn er de afgelopen jaren substantiële investeringen in gas gerelateerde projecten gedaan. Zo is er bv in de Maasvlakte een LNG-terminal gebouwd dat een lange terugverdientijd kent. Er zijn ook grote/kostbare investeringen in het gasnetwerk gedaan. Als gevolg van huidige overaanbod aan gas is op dit moment de vraag naar LNG beperkt. Door deze onvoorspelbare gasmarktontwikkelingen en gasprijzen wordt mondiaal bij grote investeringen gewerkt met langjarige (ca 20 jaar) contracten op basis van een vaste gasprijs.

In de visie van het ministerie is de huidige situatie van overaanbod en lage prijzen tijdelijk van aard. In de toekomst zal Noordwest Europa meer gas moeten importeren om zowel huishoudens als industrie te kunnen voorzien. Verder gaat gas ook een belangrijke rol spelen in het kader van de transitie gezien het de schoonste fossiele brandstof is en wereldwijd in overvloed te vinden is. De ontwikkelingen rond de winning van schaliegas

in de VS en straks ook in Europese landen als Polen maken dat gas nog lang beschikbaar lijkt te blijven.

Gas is een belangrijke **transitiebrandstof** die we nodig hebben om de overstap naar duurzame (niet-fossiele) energiebronnen te maken. Gas en met name LNG gaat ook een belangrijke rol spelen op het terrein van transport. Zo zien we dat door Europese normen op het terrein van emissie uitstoot de binnenvaart en maritieme sector op zoek zijn naar alternatieven voor het gebruik van diesels. LNG als brandstof wordt steeds meer gezien als een van de belangrijkste alternatieven voor de komende jaren waarmee een substantiële reductie kan worden bereikt op het terrein van uitstoot van CO₂, NoX en fijne stoffen.

In het kader van de **Gasrotonde-strategie** worden veel inspanningen gedaan om nieuwe innovaties en technologieën van de grond te tillen. Zo hebben we nu een Innovatie contract gas bestaande uit vier programmalijnen, te weten: Upstream, LNG als brandstof, Groen gas en Power to gas.

De eerste programmalijn richt zich op het ontwikkelen van nieuwe technologieën om de gasreserves zo optimaal mogelijk tot productie te brengen (gerelateerd aan de ambitie om in 2030 30 bcm gas uit de kleine velden te produceren). Ten tweede een inzet op LNG als alternatief voor diesel. Ten derde het ondersteunen van groen gas. Ook dat is nodig om onze gasvoorziening te vergroenen. En ten slotte "power to gas". Dit vindt plaats door de accommodatie van duurzaam geproduceerde elektriciteit in de vorm van gas (waterstof, methaan) op momenten dat a. vraag en aanbod niet met elkaar matchen (opslag creëren) en b. dat andere economisch aantrekkelijke opties voor het creëren van flexibiliteit benut dan wel niet beschikbaar zijn.

Gas is een van de zeven thema's binnen de topsector Energie. In het kader van het innovatiecontract gas is het gelukt om veel privaat kapitaal te mobiliseren voor de financieren van programma's en projecten.. Het portfolio van TKI gas kent 55 projecten waarbij zo'n 100 partijen betrokken zijn.

Verder kennen we ook een green deal LNG, waarbij Groningen ook nauw betrokken was. Via Energie Valley is het noorden bij heel veel van het voorgaande uitstekend betrokken bij het gasbeleid. Ook de RUG is goed aangesloten en met de energy-academie is er ook hoogstaande kennisontwikkeling. Dat geldt zeker voor bedrijven als Gasunie en Gasterra.

Wat kan het Noorden bijdragen aan het verstevigen van de positie van NL als gasland? Ten eerste is de gasrotonde goed gepositioneerd maar het vergt allemaal nog wel veel investeringen. Het meerjarige perspectief op lange termijn blijft positief. Het concept blijft volgens **5.1.2e** steviger overeind als ook de provincies bijdragen in de investeringen.

In de tweede plaats helpt het als het noorden in politiek-bestuurlijke zin blijft hameren op het grote belang van een goed functionerende CO₂ Emissiehandel met betere CO₂ prijzen. Dit is nodig om gas de plek in de transitie te geven die het verdient in relatie tot onze voorzieningszekerheid. Tegelijkertijd zou dit echter weer minder positief uitpakken voor de kolengestookte centrales..

In de derde plaats zou een grotere betrokkenheid en participatie van de Noordelijke provincies in de TKI gas/energie/LNG wenselijk zijn. Hier gaat het ook om een sterkere financiële betrokkenheid.

Belangrijk voor de komende maanden is ook het nationaal energieakkoord dat de komende tijd door de SER wordt vorm gegeven. **5.1.2e** gaat er vanuit dat de Noordelijke provincies al bij dit proces betrokken zijn.

Vragen/adviezen aan/via de provinciale en gemeentelijke SNN-contactpersonen

- *Kan het Noorden reageren op de drie suggesties van **5.1.2e** over de versteviging van de positie op de gasmarkt? Is het een vraag waarvoor we de energy-academy om advies kunnen vragen? Zie de grote financiële risico's gelet op de onvoorspelbaarheid van het gasaanbod en -prijs.*